

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย โดยการวิจัยเรื่อง การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย ในตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ วิธีการและเครื่องมือในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทยในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่เข้าร่วมกลุ่มและสามารถให้คำตอบจากการสัมภาษณ์ได้ จำนวน 30 ราย

2. ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2557

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมคือทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการเลือกศึกษาเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทย ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในเชิงลึก โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทยในพื้นที่ ตำบล สระแก้ว

ตอนที่ 2 ข้อมูลการเลี้ยงผึ้งโพรงไทยในพื้นที่ตำบลสระแก้วและการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการตลาดและบรรจุภัณฑ์

ตอนที่ 4 ข้อมูลแหล่งความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งโพรงไทย

ตอนที่ 5 ข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงผึ้งโพรงไทย

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย

3.2.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยแบ่งเป็น 2

ประเภท คือ

- 1) เอกสารประเภทหนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) บทความ งานเขียนต่างๆ ทางสื่ออินเทอร์เน็ต

3.2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยมีประเภทกิจกรรมดังนี้

- 1) การผลิตกล่องเลี้ยงผึ้งโพรงไทย
- 2) การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย
- 3) การเก็บผลผลิตน้ำผึ้งโพรงไทย

3.2.3 การสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทย ได้รับทราบข้อมูลความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อกว้างๆ ที่จะพูดคุยดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติการเลี้ยงผึ้งโพรงไทยในชุมชน
- 2) วิธีการเลี้ยงผึ้งโพรงไทยในอดีตและปัจจุบัน
- 3) วิธีการเก็บผลผลิตน้ำผึ้งในอดีตและปัจจุบัน
- 4) สภาพภาพการผลิตในอดีตและปัจจุบัน
- 5) ประโยชน์และผลตอบแทน

3.2.4 การศึกษาวิธีการเลี้ยงและเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยลงมือปฏิบัติควบคู่ไปกับเกษตรกร ผู้วิจัยทำการศึกษาวิธีการเลี้ยงและการเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยตนเอง โดยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทยเป็นผู้เลี้ยง เพื่อประโยชน์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึก

3.2.5 การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการสนทนากับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งโพรงไทย โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและ สภาพทางด้านกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม สภาพทรัพยากรธรรมชาติ สภาพ

เศรษฐกิจ รวมทั้งสภาพปัญหาทั่วไปของชุมชน และสถานการณ์การเลี้ยงผึ้งโพรงไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมประชุมกลุ่ม และการสังเกตโดยตรง (Direct Observation) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสรุปแบบอุปนัย และการวิเคราะห์ SWOT

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ค่าความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ

- การกำหนดระดับการรับรู้ของเกษตรกร แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= \frac{4}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ดังนั้น คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการรับรู้ที่น้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการรับรู้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการรับรู้มาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการรับรู้มากที่สุด